הִלְכוֹת תְּפִלָּה סִימָן צו צז

צו שֶׁיִּמְנַע כָּל הַטִּרְדוֹת כְּדֵי שֶׁיְּכַוֵּן. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א בְּרָכוֹת כ״ג (ע״ב). ב תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי׳ יז) וְרַבֵּנוּ יוֹנָה (ברכות טו: ד״ה ואסור).

א (א) א כְּשֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל, (ב) לֹא יָאֵחוּ בְּיָדוֹ (ג) תְּפִלִּין (ד) וְלֹא סֵפֶר מִכְּתְבֵי הַקֹּדֶשׁ, וְלֹא (ג) [ב] (ד) קְעָרָה מְלֵאָה וְלֹא סַכִּין (ה) וּמָעוֹת וְכֶסֶף, (ו) מִפְּנֵי שֶׁלִּבּוֹ עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא יִפְּלוּ וְיִטָּרֵד וְתִתְבַּטֵּל כַּוָּנָתוֹ. וְלוּלֵב בִּזְמַנּוֹ, (ז) מֻתָּר לָאֵחוֹ בַּיָּד כֵּיוָן שֶׁהָאֲחִיזָה בְּיָדוֹ הִיא מִצְוָה אֵינוֹ נִטְרָד בִּשְׁבִילוֹ: ב ב מֻתָּר לָאֵחוֹ מַחֲזוֹר תְּפִלּוֹת בְּיָדוֹ בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְפַּלֵּל, הוֹאִיל וְתוֹפֵס לְצָרְכּוֹ תְּפִלָּה עַצְמָהּ לֹא (ג) טָרִיד, דּוֹמְיָא דְּלוּלָב דְּמִשּׁוּם דִּלְקִיחָתוֹ מִצְוָה לֹא טָרִיד. הַגָּהּ: וּמִכָּל מָקוֹם אִם לֹא הָיָה בְּיָדוֹ קֹדֶם שֶׁהִתְחִיל (ח) לֹא יַחֲזִיר אַחֲרָיו בַּתְּפִלָּה לִטְּלוֹ, אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה בְּמָקוֹם מְיֻחָד שֶׁהוּא מוּכָן אָז מֻתָּר לִטְּלוֹ אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה כְּדֵי (ד) (ט) לְהִתְפַּלֵּל מְתוּכוֹ (הרבינו יונה פרק מי שמתו (ברכות טו: ד״ה ומסורי):

צז שֶׁלֹּא יְגַהֵק וְשֶׁלֹּא יְפַהֵק בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה. וּבוֹ ה׳ סְעִיפִים:

א בְּרָכוֹת כ״ד (ע״ב). ב שָׁם.

א א לֹא (ו) יְגַהֵק (מוֹצִיא מִגּוּפוֹ לְפִיו נְפִיחָה מִתּוֹךְ שָׂבְעוֹ רייטי״ר בְּלַע״ז), וְלֹא יְפַהֵק (פּוֹתֵחַ פִּיו לְהוֹצִיא רוּחַ הַפֶּה), וְאִם צָרִיךְ (א) לְפַהֵק מִתּוֹךְ אֹנֶס, יָנִיחַ יָדוֹ עַל פִּיו שֶׁלֹּא תֵּרָאֶה פְּתִיחָתוֹ. (וְיָזָהֵר שֶׁלֹּא יָנִיחַ יָדוֹ עַל (ג) (ב) סַנְטֵרוֹ בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה, דְּהָוֵי דֶּרֶךְ גַּסּוּת הָרוּחַ) (טור והרי״ף (ברכות טו:)): ב ב אָסוּר לוֹ (ג) (ג) לָרוֹק, וְאִם (ד) אִי אֶפְשָׁר לוֹ שֶׁלֹּא לָרֹק,

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

כֵּן כָּתְבוּ בְּשֵׁם סֵפֶר תּוֹצָאוֹת חַיִּים (סי׳ כא ד״ה ושמעתי) וּמֹשֶׁה מִשָּׁה ז״ל (סי׳ קיז) וְכֵן מִשְׁמַע לְשׁוֹן הַזֹּהַר, וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן צ״ו (ס״ב). וּלְקַמָּן סִימָן צ״ח כָּתַב מַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״א) שֶׁיֵּשׁ מִי שֶׁכָּתַב כְּשֶׁמְּזַכִּירִים הַשֵּׁם בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה נוֹשְׂאִים עֵינֵיהֶם לְמַעְלָה, וּמוֹרֶה וּקְצִיעָה (סי׳ צח) כָּתַב דְּלֹא צָרִיךְ:

א (ב) [ב] קְעָרָה. עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וּלְעִיל סִימָן צ״ג כָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ב) דְּהָאַר״י ז״ל הָיָה מִתְפַּלֵּל מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר כו׳, וְכָתַב (בבאר היטב שם סק״ב) שֶׁכְּשֶׁסֵּפֵר הַכַּוָּנוֹת (פרי עץ חיים שער הק״ש פכ״ט) כָּתַב דְּפִסּוּקֵי דְּזִמְרָה וְיוֹצֵר אוֹר הָיָה אוֹמֵר מִתּוֹךְ הַסִּדּוּר אַךְ תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה הָיָה אוֹמֵר בְּצִינְיָנִים סְגוּרוֹת. וְכָתַב מַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ב) שֶׁכָּל אֶחָד יִשְׁעֶר בְּצַעֲמוֹ אִם יָכוֹל לְכַוֵּן יוֹתֵר שֶׁמִּתְפַּלֵּל מִתּוֹךְ הַסִּדּוּר שֶׁיִּרְשֹׁם תְּחִלָּה כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּאוֹתוֹ תְּפִלָּה וְלֹא יַחֲפֹּשׂ אַחֲרֵיהֶם בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְפַּלֵּל כִּי יִפְסִיק עַל יְדֵי זֶה וְלֹא יָכוֹן יָפֶה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ:

ב (ג) טָרִיד. נָפַל סֵפֶר עַל הָאָרֶץ וְאֵינוֹ יָכוֹל לְכַוֵּן מִפְּנֵי זֶה, מֻתָּר לְהַגְבִּיהוֹ כְּשֶׁיִּסַּיֵּם הַבְּרָכָה. סֵפֶר חֲסִידִים (סי׳ תשעז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג): ד לְהִתְפַּלֵּל מְתוּכוֹ. (ד) בְּסִימָן צ״ג סָעִיף קָטָן ב׳ דְּהָאַר״י ז״ל הָיָה מִתְפַּלֵּל מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר כְּדֵי שֶׁיְּכַוֵּן מֵאֹד. וְאַף בַּחֲזָרַת הַשַּׁ״ץ צְבּוּר תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה יִהְיֶה הַסִּדּוּר פָּתוּחַ לְפָנָיו לִהְיוֹת אָזְנָיו פְּקוּחוֹת עַל מַה שֶּׁאוֹמֵר הַשַּׁ״ץ צְבּוּר:

א (ד) יְגַהֵק. שְׁמוֹצִיא רֵיחַ מִפִּיו כְּרֵיחַ הַמַּאֲכָל שֶׁאָכַל. וְלֹא יְפַהֵק, פּוֹתֵחַ פִּיו כְּמוֹ שְׁרוֹצֶה לִישֵׁן: (ב) סַנְטֵרוֹ. הַיְינוּ לְחִי הַתַּחְתּוֹן. וּמַה שֶּׁקָּצַת חַזָּנִים עוֹשִׂין כֵּן, אֵינָם מִתְכַּוְּנִים לְשֵׁם יוֹהֲרָא רַק לִבְסוּמֵי קָלָא, אֲבָל שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת הַזְּמָר אָסוּר. לֶחֶם חֲמוּדוֹת (דברי חמודות ברכות פ״ג אות קכה) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א): ב (ג) לָרֹק. אֲפִלּוּ בְּחַחֲנוּנִים שֶׁלְּאַחַר הַתְּפִלָּה אָסוּר, דְּכָל זְמַן שֶׁלֹּא פָּסַע הֲרֵי לֵיהּ כְּעוֹמֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב):

בֵּאוּר הֲלָכָה

סָעִיף כ״ג. **אַךְ לְפִי מַה שֶּׁכָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים בְּשֵׁם הַזֹּהַר** (ח״ג רס:) **דְּצָרִיךְ לְהַעֲצִים עֵינָיו בִּשְׁעַת תְּפִלָּה נִרְאֶה שֶׁהַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ חוֹלֵק בָּזֶה עַל תַּלְמוּדָא דִּידָן,** עַיֵּן שָׁם. **וּבְחַיֵּי אָדָם** (ח״א) כְּלָל כ״ב דִּין י״א **מַשְׁמַע דְּעִקַּר הָאִסּוּר אַף לְפִי הַזֹּהַר הוּא דַּוְקָא כְּשֶׁמִּסְתַּכֵּל בָּעֵינָיו הַפְּתוּחוֹת אֲז בִּשְׁאָר דְּבָרִים, אֲבָל אִם עֵינָיו לְמַטָּה כְּלַפֵּי אֶרֶץ וְאֵין מְכַוֵּן אָז לְהִסְתַּכֵּל בְּדָבָר אֶחָד, לְכוֹלֵי עָלְמָא שָׁרֵי,** [שֶׁהֲרֵי חַיֵּי אָדָם שָׁם כָּתַב מַקְדִּים עָלָיו מַלְאַךְ הַמָּוֶת וְהוּא מַהַזֹּהַר]. **וְלֹא פְּלִיגִי כְּלָל. וּמִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה נָכוֹן לְהַחְמִיר לַעֲצֹם עֵינָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל בְּדָבָר אַחֵר:**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שָׁהֲרֵי אוֹמְרִים כָּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בְּשָׁמֵי מָרוֹם וְכוּ׳:

א (א) **כְּשֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל.** בְּפִרְקֵי מַגְדִּים (מש״ז סק״א) כָּתַב דְּהוּא הַדִּין בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע וּפְסוּקֵי דְזִמְרָה: **(ב) לֹא יָאֵחוּ וְכוּ׳.** וּבְרַיְיעֵבֶד (ו) אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל, (ז) אִם לֹא שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁעַל יָדֵי זֶה לֹא כִּוֵּן בְּאֻבּוֹת. וּמֻתָּר הַשְׁלִיחַ צִבּוּר לְהַחֲזִיק הַסֵּפֶר תּוֹרָה בְּיָדוֹ בְּשַׁבָּת כְּשֶׁאוֹמֵר יְקוּם פֻּרְקָן, דְּכֵיוָן שְׁכָּנְנָתוֹ אָז לְהִתְפַּלֵּל עַל לוֹמְדֵי תּוֹרָה עַל כֵּן מַחֲזִיק הַסֵּפֶר תּוֹרָה בְּיָדוֹ וְלֹא לְשֵׁם שְׁמִירָה, וְהָוֵי כְּמוֹ לוּלָב בִּזְמַנּוֹ. (ג) וְכֵן מֻתָּר לְהַחֲזִיק בְּשָׁעָה שֶׁמְּבָרְכִים הַחֹדֶשׁ: **(ג) וְלֹא סֵפֶר וְכוּ׳.** וְהוּא הַדִּין (ד) כָּל סְפָרִים שֶׁלָּנוּ: **(ד) קְעָרָה מְלֵאָה.** שֶׁלְּבוֹ עָלֶיהָ שֶׁלֹּא יִשָּׁפֵךְ מִמֶּנָּה, וּבְסַכִּין שֶׁלֹּא יִפֹּל לָאָרֶץ וְיִתְקַע בְּרִגְלוֹ, וּבְמָעוֹת שֶׁלֹּא יִתְפַּזְּרוּ (ה) וְאַף אִם הֵם צְרוּרִין טָרִיד שָׁמָּא יֹאבְדוּ, אִם לֹא שֶׁאוֹחֲזָן בְּאֻפָּן דְּלֵיכָא לְמֵיחַשׁ שָׁמָּא יֹאבְדוּ. וְכָתַב בְּבֵרְכֵי יוֹסֵף (סק״א) דְּהוּא הַדִּין דְּאָסוּר לְהוֹשִׁיב תִּינוֹק לְפָנָיו בִּשְׁעַת תְּפִלָּה: **(ה) וּמָעוֹת וְכֶסֶף וְכוּ׳.** וְדַוְקָא הָנֵי מִילֵּי שֶׁאִם יִפְּלוּ יֵשׁ בָּהֶם הָפְסֵד אוֹ יְזִיקוּ לוֹ (ו) אֲבָל שְׁאָרֵי דְּבָרִים מֻתָּר לֶאֱחֹז. א ויש אומרים דְּהָנֵי לָאו דַּוְקָא אֶלָּא אוֹרְחָא דְּמִלְּתָא נָקָט, וְהוּא הַדִּין שֶׁאֵין לִטֹּל שׁוּם דָּבָר בְּיָדוֹ בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, וְכֵן הַסְּכִּים הַטַּ״ז (סק״ב): **(ו) מִפְּנֵי שֶׁלִּבּוֹ וְכוּ׳.** צָרִיךְ עִיּוּן אִם מֻתָּר לִקַּח תְּפִלִּין וְסֵפֶר תּוֹרָה בְּיָדוֹ הֵיכָא דְּמִתְיָרֵא מִפְּנֵי גַּנָּבִים, דְּאָפְשָׁר דְּהִתִּירוּ לוֹ [פְּרִי מְגַדִּים (שם סק״ג)]: **(ז) מֻתָּר לָאֵחוֹ וְכוּ׳.** נָפַל סֵפֶר עַל הָאָרֶץ וְאֵינוֹ יָכוֹל לְכַוֵּן, (ו) מֻתָּר לְהַגְבִּיהוֹ כְּשֶׁיְּסַיֵּם הַבְּרָכָה שֶׁהוּא עוֹמֵד בָּהּ, (ח) וְאִי לָאו הָכִי לֹא יַפְסִיק. וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁאֵין לִקְרֹץ בְּאֶצְבַּע וְכֵיוֹצֵא בִּשְׁעַת תְּפִלָּה. אִם הִתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה וְנִתְבַּלְבֵּל, מֻתָּר לֵילֵךְ לְמָקוֹם הַיָּדוּעַ לוֹ לִקַּח מִשָּׁם סִדּוּר [חַיֵּי אָדָם (ח״א כלל כב דין ז)]: **ב (ח) לֹא יַחֲזִיר אֲחֲרָיו.** מִפְּנֵי שֶׁמְּטָרִיד. וְכָתַב טַ״ז (סק״ג) דְּהוּא הַדִּין דְּיֵשׁ לְזַהֵר לְמִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל מִתּוֹךְ הַסִּדּוּר שֶׁיִּרְשֹׁם תְּחִלָּה כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּאוֹתוֹ תְּפִלָּה וְלֹא יְחַפֵּשׂ אַחֲרֵיהֶם בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְפַּלֵּל, כִּי יַפְסִיק עַל יְדֵי זֶה וְלֹא יְכַוֵּן יָפֶה. וְכֵן כָּתַב הַבְּרֵכֵי יוֹסֵף (סק״ב) שֶׁכֵּן נוֹהֲגִין רַבִּים מַאֲנְשֵׁי מַעֲשֶׂה כְּשֶׁרוֹצִין לוֹמַר תְּפִלָּה מְחֻדָּשָׁה כְּגוֹן עֲנֵנוּ, אוֹ כְּגוֹן וַתּוֹדִיעֵנוּ כְּשֶׁחָל יוֹם טוֹב בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת: **(ט) לְהִתְפַּלֵּל מְתוּכוֹ.**

וְנִמְצָא (ט) בְּאַחֲרוֹנִים שֶׁאַף בְּחַזָּרַת הַשַּׁ״ץ צְבּוּר נָכוֹן הוּא שֶׁיִּהְיֶה הַסִּדּוּר פָּתוּחַ לְפָנָיו לִהְיוֹת אָזְנָיו פְּקוּחוֹת עַל מַה שֶּׁאוֹמֵר הַשַּׁ״ץ צְבּוּר:

א (א) **לְפַהֵק מִתּוֹךְ אֹנֶס.** הוּא הַדִּין (ו) דִּבְגִהוּק מִתּוֹךְ אֹנֶס לֵיכָא אִסּוּרָא, וּמַה דְּלֹא נָקְטוּ, אֶפְשָׁר מִשּׁוּם (ב) דִּבוֹ לֵיכָא חִיּוּבָא לְהַנִּיחַ יָדוֹ שֶׁאֵין פְּתִיחַת פִּיו רַב כָּל כָּךְ וְגַם הוּא לִזְמַן מוּעָט מְאֹד, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּפִהוּק: **(ב) סַנְטֵרוֹ.** הַיְינוּ לְחִי הַתַּחְתּוֹן. וְחַזָּנִים הָעוֹשִׂים כֵּן בִּשְׁעַת הַזְּמָר (ג) מֻתָּר, לְפִי שֶׁאֵינָם מִתְכַּוְּנִים לְגַסּוּת אֶלָּא לְהַנְעִים אֶת הַקּוֹל, אֲבָל שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת הַזְּמָר אָסוּר: **ב (ג) לָרֹק.** (ד) וְכֹל שֶׁאָסוּר בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה אָסוּר אֲפִלּוּ בַּתַּחֲנוּנִים שֶׁלְּאַחַר הַתְּפִלָּה, (ה) דְּכָל זְמַן שֶׁלֹּא פָּסַע הֲרֵי לֵיהּ כְּעוֹמֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: **(ד) אִי אֶפְשָׁר לוֹ וְכוּ׳.** (ו) כְּגוֹן שֶׁיִּצְטָעֵר בָּזֶה וְיִהְיֶה טָרוּד

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ג) טַ״ז (סק״א) וּפְרִי חָדָשׁ וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים דְּלֹא כְּבַ״ח (ס״א): (ב) טַ״ז (שם). מְגַדִּים (א״א סק״ג): ב (מ) שְׁלָ״ה (מסכת תמיד נר מצוה סי׳ נד) וּבְאֵר הַיֵּטֵב (סק״ד):

א (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (אלף המגן סק״ב) עַיֵּן שָׁם: (ו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ב): (ז) סֵפֶר חֲסִידִים (סי׳ תשעז) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג): (ד) פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ג): (ה) גְּמָרָא (ברכות כד:): (ו) כֵּן מִצְדַּד הַפְּרִי מְגַדִּים (משז״ סק״א) וְהַמַּאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״א): (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א): ב (ד) חַיֵּי אָדָם (ח״א כלל כב דין א): (ה) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב): (ו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (ס״א) כתב: אבל שאר דברים שאם יפלו לא יפסדו ולא יזיקו לו מותר לאחזו מן הדין אלא שמצוה מן המובחר שלא לאחזו כלום אלא יהיו ידיו כפותין כעומד לפני המלך כמ״ש סימן צ״ה.

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

א מַבְלִיעוֹ בִּכְסוּתוֹ בְּעָנְיָן (ה) שֶׁלֹּא יֶהֱא (ל) נִרְאֶה, וְאִם הוּא אִסְטְנִיס (פֵּרוּשׁ שֶׁאֵינוֹ יָכֹל לִרְאוֹת דָּבָר מֵאוּס) (ו) וְאֵינוֹ יָכֹל לְהַבְלִיעוֹ בִּכְסוּתוֹ, (ז) זוֹרְקוֹ לַאֲחוֹרָיו. וְאִם אִי אֶפְשָׁר לְזוֹרְקוֹ לַאֲחוֹרָיו, זוֹרְקוֹ (ה) לִשְׂמֹאלוֹ, אֲבָל לֹא לִימִינוֹ, (ח) וְכָל שֶׁכֵּן לְפָנָיו (ו) [ז] דְּאָסוּר (הרבינו יונה פרק מי שמתו (נכלמת טו: ד"ה ופ"ה)). וְהָא דְּלִקַּמָּן בְּרֵישׁ סִימָן קכ"ג שֶׁהוֹפֵךְ פָּנָיו לְצַד שְׂמֹאל תְּחִלָּה שֶׁהוּא יָמִין שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, (ט) יֵשׁ לוֹמַר דְּהַתַּעַם כֵּיוָן שֶׁמַּעוֹלָם לֹא יָרְדָה הַשְׁכִינָה לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה אִם כֵּן אֵין הַשְׁכִינָה כְּנֶגֶד הַמִּתְפַּלֵּל, וּלְפִיכָךְ חָלְקוּ כָּבוֹד לַיָּמִין דִּידֵיהּ בְּרַקִּיקָה שֶׁהִיא בְּשָׁעַת תְּפִלָּה. אֲבָל כְּשֶׁפּוֹסֵעַ שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת, הָאָדָם מַרְחִיק עַצְמוֹ מִמְּקוֹם תְּפִלָּתוֹ (י) וְהוּא כְּנֶגֶד הַשְׁכִינָה, וּלְפִיכָךְ נוֹתֵן שָׁלוֹם לִשְׂמֹאלוֹ שֶׁאָז הוּא כְּנֶגֶד יְמִינוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (בית יוסף בשם אביו (ד"ה ומ"ש רבינו מהו)): ג [ג] אִם כְּנָה עוֹקַצְתּוֹ, יְמַשְׁמֵשׁ בִּכְבָנְדָיו לְהָסִירָהּ שֶׁלֹּא תִּתְבַּטֵּל כַּוָּנָתוֹ אֲבָל לֹא יְסִירֶנָּה (יא) בְּיָדוֹ. הַגָּהָה: וְדַוְקָא בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה, אֲבָל שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה כָּל שֶׁכֵּן לִטֹּל (ו) כְּנָה וּלְזוֹרְקָהּ בְּבֵית הַכִּסֵּא (אור זרוע (פ"ע סי' נמ)) (וְעַיֵּן לְעֵיל (יב) סִימָן ד' סָעִיף י"ח). ד [ד] אִם נִשְׁמַט טַלִּיתוֹ מִמְּקוֹמוֹ (יג) יָכוֹל לְמַשְׁמֵשׁ בּוֹ (ח) וּלְהַחֲזִירוֹ, אֲבָל אִם נָפַל (יד) כֻּלּוֹ (טו) אֵינוֹ יָכֹל לַחֲזֹר וּלְהִתְעַטֵּף בּוֹ, (טז) דְּהֲוֵי הֶפְסֵק: ה [ה] הַנּוֹשֵׂא מַשָּׂאוֹ עַל כְּתֵפָיו וְהִגִּיעַ זְמַן תְּפִלָּה, פָּחוֹת מֵאַרְבָּעָה קַבִּין מַפְשִׁילוֹ לַאֲחוֹרָיו וּמִתְפַּלֵּל, אַרְבָּעָה קַבִּין, מַנִּיחָם (יז) עַל גַּבֵּי קַרְקַע וּמִתְפַּלֵּל:

א ברכות ל' (ע"ב).
ב סמ"ק (סי' יא בהג"ה אות ד) והשו"ר.
*) צריך לומר 'כי אלו' כן איתא בד"א (מאמר מרדכי (סק"א)).
ג שם בפרוש רש"י (ד"ה ומשמש). ד שם בתוספות (ד"ה ומשמש). ה בכא מציעא ק"ה (ע"ב).

צח צָרִיךְ שֶׁיְּהֵיהָ לוֹ כַּוָּנָה בִּתְפִלָּתוֹ. וּבוֹ ה' סְעִיפִים:

א [א] הַמִּתְפַּלֵּל צָרִיךְ שֶׁיְּכַוֵּן (ט) בְּלִבּוֹ (א) פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת שֶׁמּוֹצִיא בִּשְׂפָתָיו, וְיַחְשֹׁב כְּאִלּוּ שְׁכִינָה [ב] כְּנֶגְדּוֹ, וְיָסִיר כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת הַטּוֹרְדוֹת אוֹתוֹ עַד שֶׁתִּשָּׁאֵר מַחֲשַׁבְתּוֹ וְכַוָּנָתוֹ זַכָּה בִּתְפִלָּתוֹ, וְיַחְשֹׁב כְּאִלּוּ*) הָיָה מְדַבֵּר לִפְנֵי מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם הָיָה מְסַדֵּר דְּבָרָיו וּמְכַוֵּן בָּהֶם יָפֶה לְבַל יִכָּשֵׁל, קַל וָחֹמֶר לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא חוֹקֵר כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת. וְכָךְ הָיוּ עוֹשִׂים חֲסִידִים וְאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה, שֶׁהָיוּ מִתְבּוֹדְדִים וּמְכַוְּנִין בִּתְפִלָּתָם

בְּאֵר הֵיטֵב

(ל) **נִרְאֶה.** וְדַוְקָא בְּבֶגֶד הַתַּחְתּוֹן, אֲבָל בְּבֶגֶד הָעֶלְיוֹן כֵּיוָן שֶׁהָרֹק נִרְאֶה, אָסוּר. תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (ברכות טו: ד"ה ואי). וּבְמִדְּינָתֵנוּ שְׁלוֹנְטְשִׁין פְּצִילְי"ס, אַף שֶׁהָרֹק נִרְאֶה מֻתָּר כֵּיוָן שֶׁעֲשׂוּי לְכָךְ. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד), וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן צ"ב סָעִיף קָטָן י': (ה) **לִשְׂמֹאלוֹ.** בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו אז) הֵקֵשָׁה דְּכֵן נוֹתֵן מַעֲלָה לִימִין הָאָדָם, וּלְקַמָּן בְּדִין שֵׁשׁ פְּסִיעוֹת חוֹלֵק כָּבוֹד יוֹתֵר לִשְׂמֹאלוֹ מִפְּנֵי שֶׁהוּא יְמִין הַשְׁכִינָה, עַיֵּן שָׁם. וְתִרְצוּ אַחֲרוֹנִים דְּהָכָא בִּשְׁעַת רְקִיקָתוֹ מְסַלֵּק מִפָּנוּ כָּבוֹד הַשְׁכִינָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּעִנְיַן הִתְכַּבְּדוּ וְכוּ', עַל כֵּן אֲזִלִינַן בָּתַר יְמִין וּשְׂמֹאל שֶׁל הָאָדָם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשֵׁשׁ פְּסִיעוֹת שֶׁהֲרֵי מִשְׁתַּחֲוֶה לַשְׁכִינָה עַל כֵּן אֲזִלִינַן בָּתַר יְמִין הַשְׁכִינָה: (ו) **דְּאָסוּר.** וְאִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְרֹק אֶלָּא לְפָנָיו אוֹ לִימִינוֹ וְהוּא מִצְטַעֵר בִּתְפִלָּה עַל יְדֵי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְרֹק, מֻתָּר לוֹ לְרֹק לְפָנָיו אוֹ לִימִינוֹ. בַּ"ח (סק"ב) וְעוֹלַת תָּמִיד (סק"ז): ג **כְּנָה.** עַל יְדֵי בְּגָד, אוֹ דֵּי בְּנִקְיוֹן צָפֹּר. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו): ד (ח) **וּלְהַחֲזִירוֹ.** אֲפִלּוּ נָפַל רַבּוֹ. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח):

א (ט) **בְּלִבּוֹ.** כָּתַב בְּסֵפֶר הַגָּן (סוף יום שני) לְבַטֵּל מַחֲשָׁבָה רָעָה בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, יֹאמַר שָׁלֹשׁ פְּעָמִים פִּי פִּי פִּי וְאַחַר כָּךְ יְרֹק שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, וְלֹא יְרֹק לְגַמְרֵי רַק בְּדֶרֶךְ נַחַת וְהַלְשׁוֹן

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בִּתְפִלָּתוֹ. וְאַחַר הָרְקִיקָה יַמְתִּין כְּדֵי הִלּוּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן צ"ב סָעִיף ט': (ה) **שֶׁלֹּא יֶהֱא נִרְאֶה.** כְּגוֹן בְּבֶגֶד תַּחְתּוֹן, אֲבָל בְּבֶגֶד עֶלְיוֹן כֵּיוָן שֶׁהָרֹק נִרְאֶה אָסוּר. וּבְמִדִּינָתֵנוּ שְׁלוֹבְשִׁין פַּאצַיילֶעס, אַף שֶׁהָרֹק נִרְאֶה, אֶפְשָׁר דְּמֻתָּר דְּכֵיוָן שֶׁעֲשׂוּי לְכָךְ אֵין בּוֹ מְשׁוּם מְאוּס. כֵּן כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ד). [ב] **אֲבָל** (ז) שְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים כָּתְבוּ שֶׁגַּם בָּזֶה צָרִיךְ לִכְרֹךְ מְקוֹם הָרֹק שֶׁלֹּא יִהֶא נִרְאֶה: (ו) **וְאֵינוֹ יָכוֹל וְכוּ'.** פֵּרוּשׁ (ח) שֶׁמָּאוּס לוֹ לְהַבְלִיעוֹ בִּכְסוּתוֹ אוֹ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַשָּׂאתוֹ בְּפִיו עַד שֶׁיַּבְלִיעֶנּוּ, (ט) אוֹ שֶׁהוּא קְטוֹת נָאֶה וְאִם נַצְרִיכֶנּוּ שֶׁיַּבְלִיעֶנּוּ בּוֹ יַטְרִידֶנּוּ גַּם כֵּן: (ז) **זוֹרְקוֹ לַאֲחוֹרָיו.** הַיְנוּ (י) שֶׁהוֹפֵךְ פָּנָיו לַאֲחוֹרָיו אוֹ שֶׁזּוֹרְקוֹ בְּיָדוֹ לַאֲחוֹרָיו, (יא) אֲבָל לֹא כְּלַפֵּי מַעְלָה שֶׁנִּרְאֶה כְּכוֹפֵר: (ח) **וְכָל שֶׁכֵּן לְפָנָיו.** מִפְּנֵי שֶׁהַמִּתְפַּלֵּל שְׁכִינָה לְפָנָיו. וּמִכָּל מָקוֹם (יב) אִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִרְקֹ אֶלָּא מִצְטַעֵר בַּתְּפִלָּה עַל יְדֵי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִרְקֹ, מֻתָּר לוֹ לִרְקֹ לְפָנָיו אוֹ לִימִינוֹ וְהוּא מִצְטַעֵר בַּתְּפִלָּה עַל יְדֵי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִרְקֹ, מֻתָּר לוֹ לִרְקֹ לְפָנָיו אוֹ לִימִינוֹ. בַּ"ח (סק"ב) וְעוֹלַת תָּמִיד (סק"ז): ג **כְּנָה.** עַל יְדֵי בְּגָד, אוֹ דֵּי בְּנִקְיוֹן צָפֹּר. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו): ד (ח) **וּלְהַחֲזִירוֹ.** אֲפִלּוּ נָפַל רַבּוֹ. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח):

א (ט) **בְּלִבּוֹ.** כָּתַב בְּסֵפֶר הַגָּן (סוף יום שני) לְבַטֵּל מַחֲשָׁבָה רָעָה בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, יֹאמַר שָׁלֹשׁ פְּעָמִים פִּי פִּי פִּי וְאַחַר כָּךְ יְרֹק שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, וְלֹא יְרֹק לְגַמְרֵי רַק בְּדֶרֶךְ נַחַת וְהַלְשׁוֹן

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר אוֹ בְּעַל פֶּה וְכָכָה יַעֲשֶׂה עַל פִּי מְדוֹתָיו וְכֵן מְבֹאָר שָׁם בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) וְהֵבִיאוֹ בְּבֹאֵר הֵיטֵב (סק"ב) שָׁם. וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּסי"ז (סק"ג) שֶׁיִּרְשֹׁם תְּחִלָּה, עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְקַמָּן סִימָן ק"ד סָ"ט (סק"ב) בְּשֵׁם הַבְּרָכֵי יוֹסֵף:

ב [ו] **דְּאָסוּר.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב דְּאִם אִי אֶפְשָׁר כו' מֻתָּר, וְכָתַב בְּשֶׁלְמֵי צִבּוּר (דף קט:, ק:) דְּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לוֹ לְהִמְתִּין אַחַר כָּךְ כְּדֵי שִׁעוּר הִלּוּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַטּוּר בְּסִימָן צ"ב בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי (מגילה פ"ג ה"א), עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּט"ז יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קע"ט (סק"ה). וְכָתַב בְּסֵפֶר פְּרִי הָאֲדָמָה (ר"ח פ"ה מהלכות סי' ב) וְזֶן שֶׁפְּשִׁים בְּפִי צִינְיָנוֹ בְּתִפְלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, אִם הֵם רִפּוּיִים בְּחִטְמוֹ שֶׁקָּרוֹבִים לִפֹּל בְּקְרִיעוֹת וְהִשְׁתַּחֲוָיוֹת, נָכוֹן לְהַחְמִיר שֶׁיִּקְשָׁרֵם אוֹ יְהַדְּקֵם עַל יְדֵי חוּט. וְהֵבִיאוֹ בְּשֶׁלְמֵי צִבּוּר (דף ק"א.) עַיֵּן שָׁם:

בְּאֵר הַגּוֹלָה

ג [ג] **אִם כְּנָה עוֹקַצְתּוֹ.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב (סק"ב) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג), וְכֵן מַשְׁמַע מַהֲגָהָ"א סִימָן ד' סָעִיף (ג) עֹלַת תָּמִיד (סק"ד) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ב) וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"ג): (ד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד): (ה) הַגְּרַ"ז: (ו) אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ד) וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"ה): (יא) כָּל בּוֹ (סי' יא סק"ד) וּפְרִי מְגָדִים (סק"ד) וּמַאמַר מָרְדְּכַי (סק"ג), וְכֵן מַשְׁמַע מַהֲגָהָ"א סִימָן ד' סָעִיף (ג) עֹלַת תָּמִיד (סק"ד) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ב) וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"ג): (ד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד): (ה) הַגְּרַ"ז: (ו) אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ד) וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"ה): (יא) כָּל בּוֹ (סי' יא סק"ד) וּפְרִי מְגָדִים (סק"ד) וּמַאמַר מָרְדְּכַי (סק"ג), וְכֵן מַשְׁמַע מַהֲגָהָ"א סִימָן ד' סָעִיף (ג) עֹלַת תָּמִיד (סק"ד) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ב) וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"ג): (ד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד): (ה) הַגְּרַ"ז: (ו) אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ד) וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"ה): (יא) כָּל בּוֹ (סי' יא סק"ד) וּפְרִי מְגָדִים (סק"ד) וּמַאמַר מָרְדְּכַי (סק"ג), וְכֵן מַשְׁמַע מַהֲגָהָ"א סִימָן ד' סָעִיף

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ו) עֹלַת תָּמִיד (סק"ד) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ב) וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"ג): (ט) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"ג): (י) אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ד) וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"ה): (יא) כָּל בּוֹ (סי' יא סק"ד) וּפְרִי מְגָדִים (סק"ד) וּמַאמַר מָרְדְּכַי (סק"ג), וְכֵן מַשְׁמַע מַהֲגָהָ"א סִימָן ד' סָעִיף

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו"ע הרב (ס"ב) כתב: לא ירוק על גבי קרקע אפילו יש שם גמי או תבן שיכסו הרוק. **ב]** ובשו"ע הרב (ס"ב) כתב כהמג"א. **ג]** ובשו"ע הרב (ס"ג) כתב: אבל שלא בשעת תפלת י"ח יכול ליטול כנה ולזרקה בבית הכנסת, (ואפילו נגע במלמולי זיעה) די בנקיון עפר להזכרת השם או לדברי תורה. או יטלנה ע"י בגד לפי שמשום רוח רעה ששורה על הידים הנוגעים בכנה אין נקיון מועיל אלא נטילה במים כמ"ש בסי' ד' [וראה מה שכתב בתהלה לדוד (סק ב-ג)].

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah